

การเก็บข้อมูลและลักษณะของข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศไทยปี พ.ศ.2518 (Survey of Fertility in Thailand หรือ SOFT) ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูล โดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานสถิติ แห่งชาติ โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์โลก (World Fertility Survey) โดยสถาบันสถิติระหว่างประเทศ (International Statistical Institute)

โครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศไทยนี้ประกอบด้วย การเก็บข้อมูล 4 ชุด คือ แบบสำรวจหัวหน้าครัวเรือน แบบสำรวจสามี แบบสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ และแบบสำรวจชุมชน จากตัวอย่างครัวเรือนทั้งหมด 4,465 ครัวเรือน

แบบสำรวจหัวหน้าครัวเรือน เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ และสภาพทางเศรษฐกิจซึ่งรวมถึงรายได้ของครอบครัว และเครื่องใช้ในครัวเรือนโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง

แบบสำรวจสามี เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขนาดครอบครัว การเลี้ยงดูบุตร ผลดีของการมีครอบครัวขนาดเล็กและขนาดใหญ่ การยอมรับการทำงานของภรรยา ความรู้และการปฏิบัติการวางแผนครอบครัวโดยสัมภาษณ์สามีของสตรีที่อยู่ในข่ายการสัมภาษณ์คือ อยู่ในวัยเจริญพันธุ์อายุ 15-49 ปี ในครัวเรือนตัวอย่าง

แบบสำรวจภาวะเจริญพันธุ์จากสตรี เพื่อศึกษาระดับภาวะเจริญพันธุ์และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมภาวะเจริญพันธุ์ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ โดยใช้แบบสำรวจภาวะเจริญพันธุ์โลกเป็นเกณฑ์ และเป็นการสัมภาษณ์สตรีสมรสในวัยเจริญพันธุ์อายุ 15-49 ปี ในครัวเรือนตัวอย่าง

แบบสำรวจชุมชน เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่ว ๆ ไป ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเข้าถึงบริการวางแผนครอบครัวของหมู่บ้านตัวอย่าง โดยใช้แบบสำรวจเดียวกันกับโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ประชากร รอบที่ 1 ปีพ.ศ. 2512 ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากผู้นำชุมชน

2.1 การสุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างของโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศไทย (หรือ SOFT) ได้จากการสุ่มตัวอย่างย่อยครัวเรือนตัวอย่างของโครงการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางประชากร (SPC) รอบที่ 3 ปีพ.ศ.2517 ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดจังหวัดทั้งหมดของประเทศไทย 71 จังหวัดเป็น 5 ภาคและแบ่งย่อยเป็น 11 ชั้น (Strata) จากนั้นเลือกจังหวัดตัวอย่าง 35 จังหวัด รวมกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตัวแทนของเขตกรุงเทพโดยอัตโนมัติ จังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัดนั้น ถูกเลือกจาก 10 ชั้นที่เหลือโดยใช้สัดส่วนของตัวอย่างที่หน้าจะเป็นตามขนาด (Probability proportional to size หรือ PPS) ซึ่งการกำหนดขนาดของแต่ละจังหวัดนั้นใช้จำนวนครัวเรือนในจังหวัดตามที่ปรากฏในสำมะโนประชากร ปีพ.ศ.2513

ขั้นต่อมา ในแต่ละจังหวัดตัวอย่างจะแบ่งเป็น 2 เขตคือเขตชนบทและเขตเมือง การเลือกหน่วยตัวอย่างในขั้นต่อมาเป็นการเลือกอย่างมีระบบภายในแต่ละเขต

ขั้นที่ 2 ในเขตเมือง ชุมรวมอาคารตัวอย่างจะถูกเลือกโดยโอกาสความน่าจะเป็น ที่เป็นปฏิภาคกับสัดส่วนของโอกาสความน่าจะเป็นในการเลือกจังหวัด โดยมีโอกาสความน่าจะเป็นทั้งหมดเท่ากัน

ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 การเลือกตัวอย่างในเขตชนบท จะเลือกอำเภอตัวอย่างด้วยโอกาสความน่าจะเป็นที่เป็นปฏิภาคกับสัดส่วนของโอกาสความน่าจะเป็นของจังหวัด และที่เป็นความสัมพันธ์ทางตรงกับสัดส่วนของจำนวนหมู่บ้านในตัวอย่าง ขั้นสุดท้าย ในแต่ละอำเภอตัวอย่าง จะเลือกจำนวนหมู่บ้านตัวอย่างจำนวนคงที่คือ 3 หมู่บ้าน

ด้วยวิธีดังกล่าว จะได้หน่วยตัวอย่างสุดท้ายทั้งหมดจำนวน 340 หน่วยสำหรับ SPC และจำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด 30,000 ครัวเรือน

การสุ่มตัวอย่างโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศไทย เป็นการสุ่มตัวอย่างย่อยจากหน่วยตัวอย่างทั้งหมดทั่วประเทศ 340 หน่วยของ SPC ซึ่งได้มาด้วยขบวนการที่อธิบายข้างต้น โดยมีสัดส่วนการสุ่มตัวอย่าง (sampling fraction) ทั้งหมดเท่ากับ $1/200$ ในขั้นสุดท้ายครัวเรือนตัวอย่างจะถูกเลือกจากบัญชีรายชื่อครัวเรือนใน SPC ด้วยช่วงห่าง (interval) เท่ากับ 6.8 ได้ครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมดประมาณ 4,500 ครัวเรือน และคาดว่าจะได้จำนวนสตรีที่เข้าข่ายการสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์ประมาณ 4,000 ราย และจำนวนสามีที่เข้าข่ายเพื่อสัมภาษณ์แบบสำรวจสามี 3,600 ราย (ดูรายละเอียด เรื่องการเลือกตัวอย่างเพิ่มเติม ได้จาก รายงานของ Survey of Fertility in Thailand: Country Report Vol.1 หน้า 97-111)

2.2 การรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศไทยนั้นแบ่งการเก็บข้อมูลระหว่าง 2 หน่วยงานดังนี้คือ

1. สำนักงานสถิติแห่งชาติ รับผิดชอบการสำรวจครัวเรือนซึ่งเก็บข้อมูลเกี่ยวกับครัวเรือนคุณลักษณะต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจและสังคมแบบสำรวจสามปีเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขนาดครอบครัวที่ต้องการ ผลดีผลเสียของการมีครอบครัวขนาดใหญ่ และการมีครอบครัวขนาดเล็ก อาชีพของภรรยา ความรู้และการปฏิบัติการวางแผนครอบครัว และปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น
2. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับผิดชอบการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ซึ่งเก็บข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะเจริญพันธุ์ ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมภาวะเจริญพันธุ์ ฯลฯ และการสำรวจชุมชนซึ่งเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัว และลักษณะทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ ครอบครัว สังคมระดับหมู่บ้าน

โดยที่สำนักงานสถิติแห่งชาติและสถาบันประชากรศาสตร์ ได้ทำการเก็บข้อมูลในเวลาใกล้เคียงกันดังกล่าวคือ การสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนและการสัมภาษณ์สามีโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการก่อนการสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์และการสำรวจชุมชนประมาณ 2 สัปดาห์ การเก็บข้อมูลหัวหน้าครัวเรือนและสามีได้ดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ. 2516 ส่วนการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์ และการสำรวจชุมชนได้ดำเนินการระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน พ.ศ. 2516 เนื่องจากการเก็บข้อมูลทั้ง 4 ชุด ใช้ตัวอย่างเดียวกัน ได้ตัวอย่างที่สัมภาษณ์คู่สมรสทั้งสามีและภรรยาทั้งหมด 2,967 คู่ อาศัยในเขตเมือง 339 คู่และในเขตชนบท 2,634 คู่ ด้วยลักษณะของการเก็บข้อมูลดังกล่าว ซึ่งแยกการสัมภาษณ์สามีและภรรยาโดยนักสำรวจจากคนละหน่วยงานทำให้ข้อมูลมีความอิสระ เหมาะสมที่จะศึกษาในหัวข้อวิจัยของวิทยานิพนธ์นี้ และในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้ศึกษาคู่สมรสเพียงครั้งเดียวและกำลังอยู่กับกันทั้งสามีและภรรยาจำนวน 2,359 คู่

2.3 วิธีการวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสอดคล้องของคำตอบระหว่างสามีและภรรยาเกี่ยวกับข้อเท็จจริงบางประการของคู่สมรสและทัศนคติเกี่ยวเนื่องกับภาวะเจริญพันธุ์ จะแยกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนแรก เพื่อแสดงถึงระดับความสอดคล้องโดยทั่วไปของคำตอบระหว่างสามีและภรรยาจะนำเสนอข้อมูลโดยใช้ร้อยละที่ตอบตรงกัน ดัชนีความแตกต่าง และอัตราส่วนความน่าเชื่อถือ

ก) ร้อยละที่ตอบตรงกัน เป็นการแสดงร้อยละของคู่สมรสที่ให้คำตอบในเรื่องนั้น ๆ ตรงกัน โดยสร้างตัวแปรตามต่าง ๆ ที่ศึกษาเป็นตัวแปรทวิภาค คือ (0) เท่ากับคำตอบที่เหมือนกัน (1) เท่ากับคำตอบที่แตกต่างกันระหว่างสามีและภรรยา ตัวอย่างเช่นในเรื่องขนาดครอบครัวที่ต้องการถ้าสามีต้องการบุตร 2 คน ภรรยาต้องการบุตร 2 คนเช่นเดียวกันหรือตอบตรงกัน ตัวแปรของความสอดคล้องในขนาดครอบครัวที่ต้องการของคู่สมรสนี้เท่ากับ 0 แต่ถ้าสามีต้องการมีบุตร 2 คนภรรยาต้องการ 1 คน แสดงถึงความไม่สอดคล้องในขนาดครอบครัวที่ต้องการ ตัวแปรทวิภาคของขนาดครอบครัวที่ต้องการเท่ากับ 1 เป็นต้น

ข) ดัชนีความแตกต่าง (Index of Dissimilarity) เป็นมาตรการสรุปรวมที่ใช้วัดความแตกต่างของการกระจายร้อยละของประชากร 2 กลุ่มโดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมายว่าเป็นบวกหรือลบ มีสูตรของการคำนวณดังนี้

$$\text{Index of Dissimilarity} = \sum (P_i - P'_i) / 2$$

P_i หมายถึง ร้อยละของคำตอบของสามี

P'_i หมายถึง ร้อยละของคำตอบของภรรยา

ตารางที่ 2.1 ตัวอย่างการคำนวณค่าดัชนีความแตกต่างในเรื่องการเคยใช้การวางแผนครอบครัว

การเคยใช้	ร้อยละ		ความแตกต่างของคำตอบ ($P_i - P'_i$)
	สามี P_i	ภรรยา P'_i	
การวางแผนครอบครัว			
เคยใช้	50.4(1189)	50.4(1189)	0
ไม่เคยใช้	49.6(1170)	49.6(1170)	0
รวม	100.0(2359)	100.0(2359)	0

แทนค่าสูตร $\text{Index of Dissimilarity} = \sum (P_i - P'_i) / 2$
 $= 0 / 2 = 0$

จากตัวอย่างข้างต้นได้ค่าดัชนีความแตกต่างในเรื่องเกี่ยวกับการเคยใช้การวางแผนครอบครัวเท่ากับ 0 ซึ่งหมายถึงว่ามีการกระจายร้อยละเรื่องการเคยใช้การวางแผนครอบครัวของสามีและภรรยาที่เหมือนกัน ดัชนีความแตกต่างจะมีค่าพิสัยตั้งแต่ 0 - 100 ถ้าดัชนีความแตกต่างมีค่าสูงแสดงถึงความไม่สอดคล้องของคำตอบหรือมีสัดส่วนที่ให้อาตอบแตกต่างกันมาก (Freedman and Takeshita 1965: 385; Shryock and Siegel 1973 : 178 - 180) เนื่องจากดัชนีความแตกต่างนับคำนวณมาจากการกระจายร้อยละรวมมิได้จากความแตกต่างภายใน cell ทำให้ค่าความแตกต่างต่ำกว่าความเป็นจริง

ค) อัตราส่วนความน่าเชื่อถือ (Reliability Ratio) มาตรการอีกมาตรการหนึ่งที่ใช้ศึกษาเรื่องความสอดคล้องของคำตอบระหว่างสามีและภรรยา คือ อัตราส่วนความน่าเชื่อถือ ใช้เป็นดัชนีแทนสัดส่วนที่ตอบตรงกันซึ่งเป็นมาตรการวัดความสอดคล้องของคำตอบระหว่างสามีและภรรยา อัตราส่วนความน่าเชื่อถือจะพิจารณาถึงความแตกต่างภายใน cell ต่าง ๆ ด้วย อัตราส่วนความน่าเชื่อถือจะมีค่าตั้งแต่ 0 - 100 ถ้าอัตราส่วนความน่าเชื่อถือมีค่าใกล้ 100 แสดงถึงความสอดคล้องที่มีระดับสูงของคำตอบระหว่างสามีและภรรยา (Knodel and Savaluck 1977: 56 and Brackbill 1974: 15 - 26) วิธีการคำนวณอัตราส่วนความน่าเชื่อถือคล้ายกับการคำนวณค่าไคสแคว (Chi-square) การใช้อัตราส่วนความน่าเชื่อถือเป็นดัชนีที่แทนสัดส่วนที่ตอบตรงกันเพราะ สัดส่วนที่ตอบตรงกันอาจทำให้มีค่าสูงกว่าความเป็นจริง เพราะการสุ่มตัวอย่าง

สูตรการคำนวณอัตราส่วนความน่าเชื่อถือมีดังนี้

$$\text{Reliability Ratio} = \frac{\text{Observed} - \text{expected}}{\text{maximum} - \text{expected}} \times 100$$

observed หมายถึง จำนวนที่ตอบตรงกันของสามีและภรรยาที่สังเกตได้หรือเก็บรวบรวมได้จริงจากการสำรวจ

expected หมายถึง จำนวนที่ตอบตรงกันที่คาดหวัง ซึ่งได้จากผลคูณของจำนวนรวมย่อยในแต่ละหมวดคำตอบของสามีและภรรยาหารด้วยจำนวนคู่สมรสทั้งหมดที่ศึกษา

maximum หมายถึง จำนวนที่เป็นไปได้สูงสุดที่จะตอบตรงกันระหว่างสามีและภรรยา

ตัวอย่างแสดงการคำนวณอัตราส่วนความน่าเชื่อถือได้เสนอไว้ในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การคำนวณอัตราส่วนความน่าเชื่อถือในเรื่องการเคยใช้การวางแผนครอบครัว

ภรรยา	สามี		รวม
	เคยใช้	ไม่เคยใช้	
เคยใช้	39.0(920)	11.4(269)	50.4(1189)
ไม่เคยใช้	11.4(269)	38.2(901)	49.6(1170)
รวม	50.4(1189)	49.6(1170)	100.0(2359)

$$\text{แทนค่าสูตร Reliability Ratio} = \frac{\text{Observed} - \text{Expected}}{\text{maximum} - \text{expected}} \times 100$$

$$\begin{aligned} \text{observed} &= 920+901 &= 1821 \\ \text{expected} &= 599+580 &= 1179 \\ \text{maximum} &= 1189+1170 &= 2359 \end{aligned}$$

$$\text{Reliability Ratio} = \frac{1821 - 1179}{2359 - 1179} \times 100 = 54.4$$

จากผลการคำนวณดังกล่าว พบว่าอัตราส่วนความน่าเชื่อถือของคำตอบเกี่ยวกับการใช้วิธีการวางแผนครอบครัวเท่ากับร้อยละ 54.4 ซึ่งหมายความว่าคู่สมรสให้คำตอบตรงกันในเรื่องการเคยใช้การวางแผนครอบครัวร้อยละ 54.4

ส่วนที่สอง จะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อความสอดคล้องของคำตอบในทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับภาวะเจริญพันธุ์ของสามีและภรรยา โดยนำเสนอในรูปแบบตารางไขว้ (CROSS-TAB) และการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis) ในการวิเคราะห์ส่วนที่สองนี้จะใช้ตัวแปรทวิภาคที่สร้างขึ้นดังอธิบายข้างต้นเป็นตัวแปรตามในการวิเคราะห์ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะดัชนีความแตกต่างและอัตราส่วนความน่าเชื่อถือเป็นข้อมูลรวมไม่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ระดับจุลภาคได้ แต่ตัวแปรทวิภาคที่สร้างขึ้นเป็นข้อมูลระดับบุคคลที่ใช้วิเคราะห์ระดับจุลภาคได้

2.4 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่างที่ศึกษา

ตัวอย่างที่นำมาศึกษาครั้งนี้ได้แก่ คู่สมรสที่กำลังอยู่กินกันฉันท์สามีภรรยา สมรสเพียงครั้งเดียว และภรรยามีอายุระหว่าง 15-49 ปี จำนวน 2,359 คู่ แต่การศึกษาความสอดคล้องของคำตอบที่เป็นทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับภาวะเจริญพันธุ์ของสามีและภรรยาในแต่ละเรื่องเช่น ขนาดครอบครัวที่ต้องการ ความต้องการบุตรเพิ่ม จำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม การเคยใช้การวางแผนครอบครัว จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ ปีเกิดของภรรยา อาชีพของภรรยา อาชีพของสามี นั้น จำนวนตัวอย่างที่ศึกษาจะไม่เท่ากัน เนื่องจากจำนวนแตกต่างกันที่ตอบไม่ทราบหรือไม่ตอบในแต่ละคำถาม และเนื่องจากจำนวนสตรีที่เข้าข่ายในการถามแต่ละคำถามอาจต่างกันไป

ตาราง ก.1 ถึง ก.9 แสดงลักษณะทั่วไปของคู่สมรสที่ศึกษาตามลักษณะต่าง ๆ ทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม กล่าวคือ

ก) ลักษณะทางด้านประชากร ข้อมูลในตารางดังกล่าวแสดงว่า ประมาณร้อยละ 40 ของคู่สมรสที่ศึกษามีอายุของภรรยาาระหว่าง 25-34 ปี ร้อยละ 39 มีระยะเวลาสมรสต่ำกว่า 10 ปี และประมาณ 1 ใน 3 มีระยะเวลาสมรส 10-19 ปี (ตาราง ก.1)

กว่าร้อยละ 50 ของทั้งสามีและภรรยาต้องการบุตร 3-4 คน (ตาราง ก.2) ส่วนใหญ่ของสามีและภรรยาไม่ต้องการบุตรเพิ่ม กล่าวคือ ร้อยละ 64.9 ของสามี และร้อยละ 53.2 ของภรรยาไม่ต้องการบุตรเพิ่ม ในกลุ่มที่ต้องการบุตรเพิ่มนั้น จำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่มส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1-2 คน ทั้งของสามีและภรรยา (ตาราง ก.3 และ ก.4)

เกี่ยวกับเรื่องการใช้การวางแผนครอบครัว ตารางที่ ก. 5 แสดงว่าร้อยละ 50 ของทั้งสามีและภรรยาต่างตอบว่ามีการเคยใช้การวางแผนครอบครัววิธีใดวิธีหนึ่ง แต่เมื่อแยกตาม รายวิชาที่เคยใช้ พบว่าวิธีที่มีการรายงานว่าการเคยใช้มากที่สุดคือ ยาเม็ดคุมกำเนิด ตามด้วยวิธี ใส่ห่วงและวิธีทำหมันหญิง เป็นที่น่าสังเกตว่าระดับการเคยใช้ที่รายงานโดยภรรยาจะสูงกว่าของ สามีในเกือบทุกวิธี ยกเว้นวิธียาเม็ดคุมกำเนิด ดังข้างอนามัย ทำหมันชายและการงดเว้นการร่วม เพศ ที่มีร้อยละของการตอบว่าเคยใช้ของสามีสูงกว่าภรรยาตามลำดับดังนี้คือ ร้อยละ 30.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 28.7 สำหรับวิธียาเม็ดคุมกำเนิด ร้อยละ 8.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 3.6 สำหรับวิธีดังข้างอนามัยและร้อยละ 8.1 เปรียบเทียบกับร้อยละ 7.2 สำหรับวิธีงดเว้นการร่วมเพศ เหตุผลหนึ่งที่สามีตอบว่ามีการเคยใช้ดังข้างอนามัยในระดับที่สูงกว่าภรณานั้น คือวิธีดังข้างอนามัย เป็น วิธีของฝ่ายชายการเคยใช้อาจไม่ได้ใช้กับคู่สมรสก็ได้ การเคยใช้ของสามีอาจมีการรายงานสูงกว่า ความเป็นจริง ขณะเดียวกันอีกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะข้อผิดพลาดในการสัมภาษณ์ภรรยาคือ แทนที่จะ ถามภรรยาว่า ท่านหรือสามีของท่านเคยใช้ดังข้างอนามัยหรือทำหมันชายหรือไม่แต่กลับถามว่า ท่าน เคยใช้ดังข้างอนามัยหรือไม่เป็นต้น ซึ่งทำให้มีการรายงานการเคยใช้ดังข้างอนามัย อาจต่ำกว่าความ เป็นจริง ความแตกต่างกันของคำตอบเกี่ยวกับการเคยใช้วิธีคุมกำเนิดในแต่ละวิธีนั้น ชี้แนะว่าแม้ คำตอบของการเคยใช้จะตรงกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดก็มีความไม่สอดคล้องกันอยู่พอสมควร (ตาราง ก.5)

ในเรื่องจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ สามีและภรรยาให้คำตอบในแต่ละกลุ่มของจำนวนบุตรที่ มีชีวิตอยู่ใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือ ร้อยละ 18.1 ของสามี และร้อยละ 17.8 ของภรรยา รายงานว่ามีบุตรที่มีชีวิต 2 คน และร้อยละ 15.2 ของสามีและภรรยา รายงานว่ามีบุตรที่มีชีวิต 3 คน (ตาราง ก.6)

ข) ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ซึ่งวัดโดยใช้ดัชนีความเป็นอยู่ ในครอบครัวนั้นพบว่า ร้อยละ 37.3 มีมาตรฐานความเป็นอยู่ระดับกลางและร้อยละ 37.0 มี มาตรฐานความเป็นอยู่ระดับสูง (ตาราง ก.1) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงว่าตัวอย่างที่ศึกษานั้น ส่วนใหญ่ มีระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ปานกลางหรือดี การกระจายของคู่สมรสตามมาตรฐานความเป็นอยู่ ในตัวอย่างนี้ไม่สอดคล้องกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจของประชากรไทยที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลอื่น เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สร้างจากเครื่องใช้ในครอบครัวบางอย่างจากข้อมูลโครงการ วิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและประชากรในเขตเมือง ปีพ.ศ.2513 พบว่า ตัวอย่างที่ศึกษามีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมยากจนร้อยละ 11.3 ปานกลาง ร้อยละ 44.9 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างดีร้อยละ 27.4 และดีร้อยละ 16.34 เป็นต้น (กรณีการ 2515: 71)

ค) ลักษณะทางด้านสังคมของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ได้แก่ระดับการศึกษาของคู่สมรส กล่าวคือ ร้อยละ 26.8 ร้อยละ 57.2 และร้อยละ 16 ของคู่สมรสที่มีระดับการศึกษาต่ำ กลาง และสูง ตามลำดับ และร้อยละ 87.9 ของคู่สมรสอาศัยอยู่ในเขตชนบท และร้อยละ 12.3 อยู่ในเขตเมือง เมื่อจำแนกคู่สมรสตามภาคพบว่า ร้อยละ 36.4 อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 30.5 อาศัยอยู่ในภาคกลาง ร้อยละ 23.9 อาศัยอยู่ในภาคเหนือและร้อยละ 9.2 อาศัยอยู่ภาคใต้ (ตาราง ก.1)

ง) อื่น ๆ การปรากฏตัวของบุคคลที่สามขณะสัมภาษณ์ภรรยาเรื่องปีเกิดของภรรยา ปรากฏว่าร้อยละ 27.3 สามีปรากฏตัวอยู่ด้วยขณะสัมภาษณ์ภรรยา ส่วนในเรื่องการวางแผนครอบครัว ร้อยละ 21.7 สามีอยู่ร่วมด้วยขณะสัมภาษณ์ภรรยา (ตาราง ก.1) ซึ่งการที่สามีปรากฏตัวอยู่ด้วยในขณะสัมภาษณ์ภรรยาในเรื่องปีเกิดของภรรยา และการวางแผนครอบครัวว่าจะมีอิทธิพลที่จะให้คำตอบของภรรยาในเรื่องเดียวกันตรงกันเนื่องจากอาจมีการช่วยตอบ ช่วยนับปีจากสามี

ในเรื่องอาชีพของภรรยาในตาราง ก.8 ปรากฏว่า การรายงานคำตอบเรื่องอาชีพของภรรยา นั้น ทั้งสามีและภรรยา รายงานใกล้เคียงกันในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม กล่าวคือร้อยละ 63.9 ของสามีตอบว่าภรรยาประกอบอาชีพเกษตรกรรม และร้อยละ 65.4 ที่ภรรยาตอบว่าตนเองประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ร้อยละของสามีและภรรยาที่รายงานว่า ภรรยาประกอบอาชีพนั้น ๆ ต่างกัน จะเห็นว่าในทุกกลุ่มอาชีพ ร้อยละของภรรยาที่รายงานว่าตนเองประกอบอาชีพในแต่ละอาชีพนั้น ๆ จะสูงกว่าที่รายงานโดยสามี และประมาณ 1/4 ของสามีรายงานว่าภรรยาของตนกำลังทำงานทำหรือไม่อยู่ในวัยแรงงาน ขณะที่เพียงร้อยละ 15.8 ของภรรยาที่รายงานว่าตนเองกำลังทำงานทำหรือไม่ได้อยู่ในวัยแรงงาน

และเป็นที่น่าสนใจว่าในการรายงานอาชีพของภรรยา นั้น สามีจะรายงานการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพของภรรยา ต่ำกว่าการรายงานโดยภรรยาเอง ในขณะที่การรายงานอาชีพของสามีโดยภรรยา นั้น ไม่มีการรายงานว่าไม่ทราบ และร้อยละของภรรยาที่รายงานอาชีพของสามีในแต่ละกลุ่มอาชีพจะใกล้เคียงหรือสูงกว่าที่รายงานโดยสามีเอง ข้อมูลจาก 2 ตารางนี้ชี้แนะว่าภรรยามีความสนใจในอาชีพของสามีมากกว่าที่สามีจะสนใจอาชีพของภรรยา และในการรายงานคำตอบในเรื่องอาชีพของสามีในตารางที่ ก.9 พบว่า ร้อยละ 67.9 ของสามี ตอบว่าตนเองประกอบอาชีพเกษตรกรรม และร้อยละ 66.7 ของภรรยา ตอบว่าสามีประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 11.0 ของสามีตอบว่าตนเองประกอบอาชีพช่าง และร้อยละ 12.1 ของภรรยาตอบว่าสามีประกอบอาชีพช่าง การที่คู่สมรสส่วนใหญ่ให้คำตอบตรงกันสำหรับเกษตรกรรม อาจเนื่องมาจากว่าคู่สมรสที่ศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและลักษณะอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพไม่ซับซ้อน